

THE SECRET JEWS OF MALLORCA

Catòlics de l'illa de Mallorca varen ser discriminats durant segles per l'ascendència jueva dels seus cognoms. No només suportaren l'estigma i la humiliació: també se'ls va privar dels seus drets ciutadans fonamentals.

Motivats per la reparació històrica i l'exploració de la seva identitat, alguns han retornat a la fe dels seus avantpassats, i la seva entrada a la directiva de la comunitat jueva local ha comportat un imprevist terratrèmol entre els seus integrants. ¿Són els més indicats per liderar el judaisme mallorquí malgrat que no traspassaran la renovada fe als seus descendents?

SINOPSIS

Quan la Inquisició impulsada pels Reis Catòlics va decretar l'expulsió dels jueus d'Espanya l'any 1492, a la mediterrània illa de Mallorca ja no en quedava oficialment cap. L'any 1435, varen ser batejats massivament a petició d'un rabí, per intentar salvar la vida en un clima de creixent persecució. Però molts conversos –o cripto jueus-, conservaren, d'amagatall, la llei de Moisès. Així aguantaren fins al 1691, quan els "Autos de Fe" decretaren la seva crema col·lectiva davant de les masses.

Els seus descendents, portadors de quinze cognoms durament estigmatitzats des de l'església pel seu passat jueu, són els xuetes. Marginats i assenyalats, es varen veure obligats a casar-se entre les mateixes famílies durant segles: un escenari perfecte per a la transmissió de malalties hereditàries, com la "febre mediterrània". El trauma que patiren es mantingué silenciats per un estricte tabú social, fomentat inclòs per ells mateixos, ja que desitjaven oblidar definitivament l'obscur passat.

Malgrat el profund rebuig, el llegat de la gastronomia jueva va absorbir-se al menjar popular mallorquí, i fins i tot es creu que productes reconeguts com l'ensaimada tenen arrels judaïques. Els xuetes l'elaboraven amb saïm o sobrassada (els jueus no mengen porc), per reivindicar el seu fervent catolicisme i evidenciar que deixaren enrere els costums dels seus avantpassats.

Dani Rotstein, jueu nord-americà i productor de professió, aterrà a Mallorca i descobrí un interminable llegat escassament documentat i explicat. Fascinat per les seves contínues troballes, començà a oferir visites guiades pels carrerons del Call Jueu de Palma.

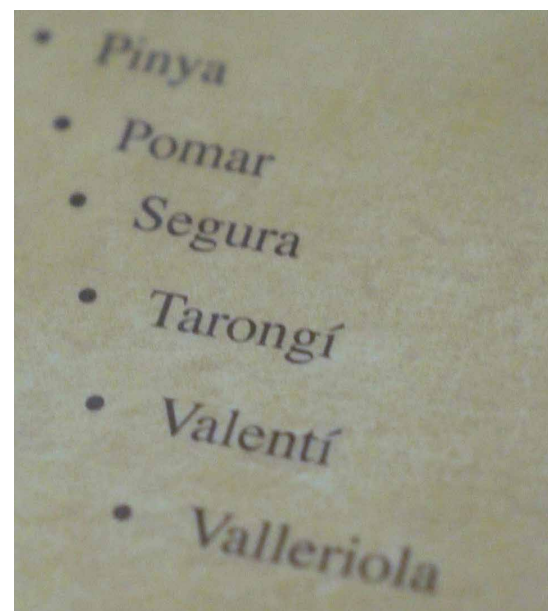

Rotstein entengué que la cosa no anava de llegendes del passat: és una història en constant desenvolupament. Conegué xuetes com l'escriptor Miquel Segura o el cuiner Toni Pinya, testimonis directes de l'estigmatització que emprengueren un complex camí de retorn a la fe jueva; o a la jove historiadora Laura Miró, motivada per recuperar la història per a transmetre-la a unes noves generacions que la desconeixen per complet.

A l'única sinagoga de l'illa, on ja existien discrepàncies pels distints graus d'observació religiosa, l'absència de rabí o la diversitat identitària dels seus integrants, l'arribada dels xuetes al lideratge comunitari obre nous dilemes i conflictes interns. Els seus descendents no són jueus segons la halajà (lleï religiosa), una carència fonamental per a la transmissió de la tradició; i n'hi ha qui consideren la seva presència a primera fila com un acte d'exagerada visibilitat.

Aquest documental s'aproxima i debat qüestions fonamentals de la naturalesa humana com la memòria històrica; la identitat i el sentit de pertinença; el xoc generacional; i la preservació de la tradició.

Malgrat l'inqüestionable pes del passat, el documental explica la història i el present basant-se fonamentalment en relats en primera persona. Inclou fragments d'entrevistes i seguiments als protagonistes; escenes dinàmiques d'actes que varen transcórrer durant la "Setmana de la cultura jueva de Palma"; imatges aèries de dron que exploren des de les alçades la geografia illenca; i animacions que ajuden a entendre i visualitzar fets històrics, amb la voluntat d'aportar un toc modern i actualitzat al relat.

PERSONATGES

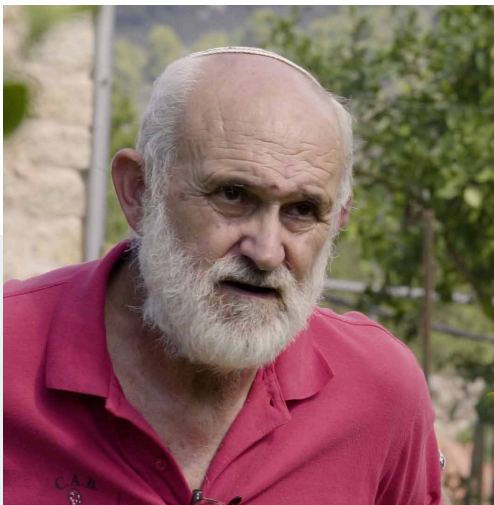
DANI ROTSTEIN

Productor i fundador de "Jewish Majorca" (tours històrics). Membre de la junta directiva de la Comunitat Jueva de les Illes Balears, i activista a Limud Mallorca.

MIQUEL SEGURA

Periodista i escriptor xueta. Retornat al judaisme. Membre de la junta directiva de la Comunitat Jueva de les Illes Balears.

TONI PINYA

Cuiner xueta. Convers al judaisme. Membre de la junta directiva de la Comunitat Jueva de les Illes Balears.

LAURA MIRÓ

Historiadora xueta, escriptora i guia de tours històrics.

ABRAHAM BARCHILÓN

Ex-president de la Comunitat Jueva de les Illes Balears.

ARI MOLINA

President de la Comunitat Jueva de les Illes Balears i cap de policia d'Andratx.

ITZHAK BARUJ Y YAEL RIVKA

Parella resident a Biniamar, jueus ortodoxos a l'illa de Mallorca. Itzhak és doctor a Inca.

JUAN MANUEL SEGURA (JOTA)

*Mestre de filosofia xueta.
Activista a Limud Mallorca.*

TOMEU ARBONA

Pastisser mallorquí, especialitzat en gastronomia local i les seves arrels jueves.

FERRAN TARONGÍ

Arqueòleg mallorquí xueta.

ROBERT LÓPEZ

Restaurador d'edificis antics, propietari de la finca Can Monroig (Inca).

MANUEL RIPOLL

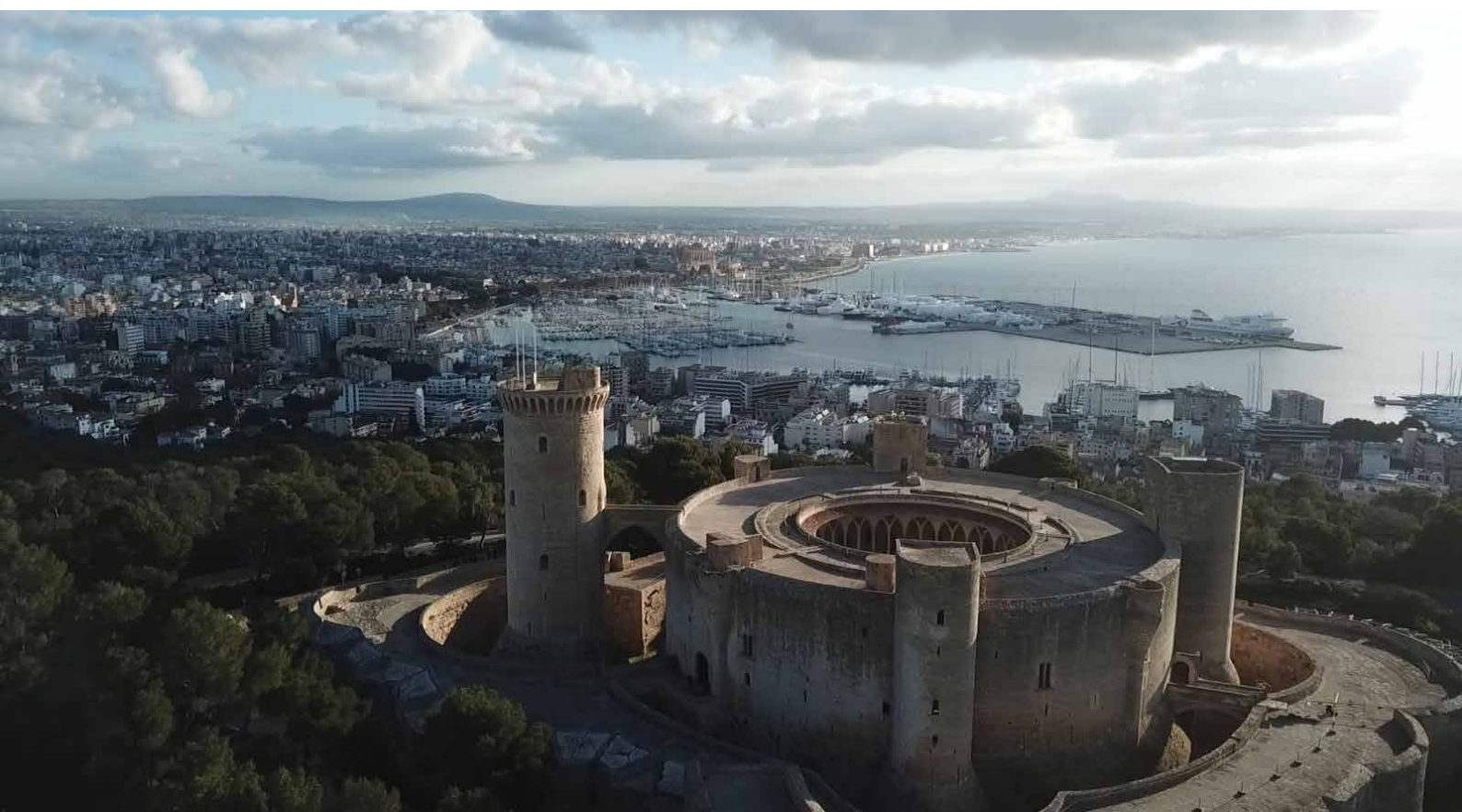
Llibreter d'antiquaris mallorquí. Posseeix la primera edició del llibre "La Fe Triunfante" (crònica dels "Autos de Fe")

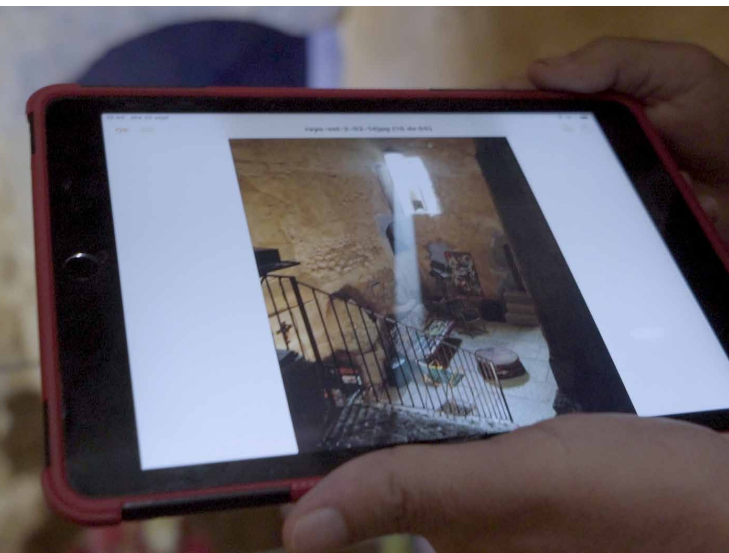

XISCA VALLS

Xueta retornada al judaisme, dona d'en Toni Pinya i descendent de Rafael Valls, rabí que va ser cremat viu.

LOCALITZACIONS

EQUIP

FELIPE WOLOKITA | CO-DIRECTOR, CÀMERA I EDITOR

Graduat en Cinema i Televisió per la Universitat de Tel Aviv, treballa des del 2012 en producció i filmació de documentals, així com continguts per a mitjans de comunicació i agències internacionals. La seva pel·lícula de graduació, "El príncep i el gripau", va ser exhibida en el canal 8 d'Israel i va ser exhibida en festivals de cinema per tot el món, entre ells la "Mostra de Tiradentes" al Brasil. Actualment treballa com a freelance per als principals mitjans de comunicació del Brasil (Xarxa Globo, Sportv i Band), i és càmera i editor per al canal SIC de Portugal. Va produir i filmar desenes de programes de televisió, documentals, i temes especials a Israel, els Territoris Palestins, els Balcans, Espanya, el Brasil, Turquia i Grècia.

OFER LASZEWICKI | CO-DIRECTOR, PERIODISTA I CÀMERA AUXILIAR

Ofer Laszewicki és periodista multimèdia, amb un màster en Política Internacional per la Universitat Pompeu Fabra de Barcelona. Establert a Tel Aviv, va col·laborar durant anys com a freelance per a multitud de mitjans a Espanya i Amèrica Llatina. Actualment és editor i locutor del programa "Kan en espanyol" de la ràdio nacional d'Israel, corresponsal del diari "La Razón" (Madrid), i filma i edita vídeos per a xarxes socials i agències de premsa internacionals. L'any 2017 va publicar el llibre "Israel fora del focus: retrats de la societat més enllà del conflicte" (editorial UOC), una selecció de reportatges que explora la diversitat de la societat israeliana. Va treballar en producció i redacció de guió per a documentals publicats als canals israelians Kan11 i i24news.

DANI ROTSTEIN | PRODUCTOR I PERSONATGE PROTAGONISTA

Productor de continguts, emprenedor i storyteller, es va instal·lar a Mallorca en 2014, i durant anys va viatjar per tot el món produint anuncis per a grans marques comercials. Va fundar "Jewish Majorca" amb la seva parella Carla Sainz Fregues Ciscar, una iniciativa que ofereix recorreguts històrics pel barri antic de Palma i organitza constants esdeveniments socials per a promoure activitats jueves a l'illa. La realitat del Covid-19 els va impulsar a dissenyar recorreguts virtuals amb tecnologia VR/360 i Zoom, que ofereixen una visió virtual integral del Call Jueu. A més, produeix, supervisa l'edició de clips i dissenya estratègia de continguts per a xarxes socials de diferents clients. Rotstein també és actiu a Limud Mallorca, una associació cultural que va fundar també amb la Carla l'any 2018.

MARTA HIERRO | *PERIODISTA I GUIONISTA*

Marta Ferro és llicenciada en Periodisme per la Universitat Complutense de Madrid. El desig d'explicar històries en profunditat la condueix al món del documental, especialitzant-se en temes socials, mediambientals, científics i de salut. Ha estat directora i guionista de documentals per a cadenes com TVE, Art, TV3 o IB3. Entre ells "Dorothea i el Myotragus", "La batlessa", "Espies en la sorra" (premi del públic al Festival de Cinema de Reus "Memorimage". Premi al millor llargmetratge al Festival Som Cinema de Lleida. Premi al millor documental al Festival Cinema Ciutadà Compromés de València. Esment Especial al Festival Extrema'Doc), "Agent Sicre. L'amic americà", "El viatge definitiu", "Vacances a Txernòbil", "Els monstres de la meva casa" (premi al millor documental de Drets Humans al Festival de Cinema i Vídeo Independent de Nova York. Premi al millor llargmetratge documental en el Festival Inquiet), "Estat d'Exili", "Baix en Carboni", "Risc químic" i "Mallorca al trot".

JOAN BONET | *MESCLA DE SO*

Tècnic i dissenyador de música, especialitzat en postproducció d'àudio. Ampli recorregut professional com a tècnic de so en els canals RTVE Balears i IB3 TV; tècnic de so i llums en el Auditorium de Palma; tècnic de so i producció en diversos estudis d'enregistrament de discos i bandes sonores; i director i editor de reportatges i documentals.

Es va encarregar de la postproducció d'àudio de documentals com "La Casa Habitada", "Diners i Paraules", "El metre, la grandària del món" o "Terra Cremada" (publicats en IB3); i actualment és director de "William Waldren, la petjada de l'alquimista" i "Brian Jones Tribute".

ALBERT ANDREU SÁNCHEZ | *ANIMACIÓ I GRAFISME*

Editor i motion graphics artist amb més de 15 anys d'experiència en el sector audiovisual. Ha desenvolupat la seva carrera com a editor de sèries, espots publicitaris, documentals, curts i llargmetratges, la qual cosa li ha permès desenvolupar varietat de registres per a adequar-se a cada mitjà. Albert és un tècnic polivalent amb amplis coneixements en fotografia, postproducció de vídeo i àudio i un interès especial pel disseny gràfic i l'animació. Ha treballat en espots publicitaris amb esportistes del nivell de Rafa Nadal o Radamel Falcao, ha participat en curts amb estrelles de Hollywood com Rhys Ifans i en documentals amb esportistes com a Sir. Ben Ainslie.

